

"Hayat-ı umumiye", "madde-i hayat", "hayat-ı manevi" tabirlerini izah eder misiniz?

Hayat-ı Umumiye: Görünen ve görünmeyen, dünya ve ahiret, şehadet ve gaybi, bütün alemlerde tecelli ve tezahür eden hayata denir. Hatta bu umumi hayatın bir latif ve ince manası kader levhalarında bile tecelli eder. **Şöyle ki:**

Hayatın, mazi ve müstakbeli kuşatan kader üzerinde de bir tecellisi vardır. Hayat sadece zaman ve mekan ile kayıtlı değildir. Hayatın her alemde ve her mahlukat üzerinde bir çeşit tecellisi vardır. Ama bu tecelli keyfiyetleri her alemin keyfiyetine göre cereyan ediyor. Yani maddi alemlerde tecelli eden hayat ile, kader levhaları üzerinde tecelli eden hayat, keyfiyet olarak aynı değildir.

Çekirdekte hayat ince ve latif olarak tecelli ederken, çekirdekten hasıl olan ağaç ve gövdesinde hayat daha kesif ve maddi olarak tecelli eder. Yani hayatın da kesafet ve letafet olarak tecelli şekilleri başka başkadır. Çekirdek bir nevi kader levhalarının maddi alemde müşahhaslaşmış şekli gibidir. Somutlaşmış kader olan çekirdekte hayat nasıl ince ve latif olarak tecelli ediyor ise, aynı şekilde kaderde de hayatın, keyfiyetini bilmediğimiz ince ve latif bir tecelliyatı vardır.

Madem kaderde bir hayat tecellisi var, öyle ise mahlukat vücuda çıkmazdan evvel, kaderdeki ahvalinde de hayata mazhardır. Yani mevcudat canlı ve hayatlı kader levhalarından cismani aleme intikal etmiştir. Bu yüzden kaderdeki mevcudatın ilmi vücutları asıl ve cevherdir, maddi ve cismi halleri ise suret ve kışkırlarıdır. Mahlukat cismani olarak yok iken de, vücudu ilmi olarak Allah'ın ilminde hayatlı olarak varlardı.

Hayat-ı Manevi: Hayatın ince ve latif tecellilerine **hayat-ı manevi** diyebiliriz. Kader ve çekirdekte tecelli eden latif hayat buna örnek olarak verilebilir.

Madde-i hayat: Maddi hayatı oluşturan maddi unsurlardır. Yani hayatın lazımı ve hayata gerekli ne kadar maddi unsur ve sebep varsa, bunların hepsine madde-i hayat diyebiliriz. Mesela güneş, hava, su, toprak bunlardan en büyük ve külli olanlarıdır.